

AGNES-EN JIM KLINGERS RESTAUREREN EEN SAKSISCHE BOERDERIJ IN DRENTE

Brei en roet

Deel 16: Het Sto

Totale en fotografische Jim Klings

Stookhok II (over makelaars en aardappeleters)

AGNES EN JIM KLINGERS HEBBEN ENKELE JAREN GELEDEN EEN OUDE SAKSISCHE BOERDERIJ IN HET DRENTSE WIJSTER GEKOCHT DIE ZE BEWONEN EN RESTAUREREN. REGELMATIG BRENGEN ZIJN VERSLAG UIT OVER HUN BELEVENISSEN, DIE SOMS TOT VROLIJKHEID STEMMEN EN ANDERE KEREN EEN TIKKELTJE MOEDELOOS MAKEN. DEEL 16 GAAT ONDER MEER OVER MAKELAARS EN AARDAPPELETTERS.

Vorige aflevering heb ik verslag gedaan van de sloop van ons scheefgezakte stookhok en de eerste stappen bij de herbouw. Inmiddels nadert het 'buitenboordkeukentje' zijn voltooiing. Tegen de klippen op, mag ik wel zeggen, wat vooral te danken is aan een pittige griep die ons beiden te pakken kreeg (nee, niet die Mexicaanse). Juist toen het lekker weer was. Zodra het weer wat beter ging, kwam de regen met bakken uit de lucht. Ik meld het even, zodat u niet denkt van: 'die lui zijn wel leuk bezig, maar wat gaat het allemaal tráág'.

SCHOORSTEEN

Toch is het niet alleen de schuld van de griep en het weer dat het stookhok nog niet helemaal af is. Zo'n huisje van 1.55 bij 2.25 meter heeft zowat alles wat een bouwwerk met een tienvoudige omvang ook bezit. En doordat het zo klein is, valt elke oneffenheid op: een lelijk gemetselde steen, een scheve dakpan, een windveer die niet aansluit. Metselstenen pak je bij ons bovendien ook niet zo van de pallet. Die moeten eerst nog gebikt worden. Om sneller klaar te zijn had ik allicht de schouw en schoorsteen achterwege kunnen laten. We zullen immers niet voortaan ons potje hiér gaan koken – zoals de boerin dat vroeger deed. Maar wat is nu een stookhok waarin je niet kunt stoken? Bovendien heb ik nu kunnen oefenen voor het rookkanaal van de boerderij zelf. Het huidige gedrocht van roestvaststalen buizen verpest de sfeer op onze mooie zolder. Hoe eerder dat ding door een mooi stuk metselwerk vervangen is, hoe beter.

De schouw en de schoorsteen hebben vorm gekregen. Nu het dak nog.

Onrustig metselen tussen de buien door...

Het levende makelaartje is toch maar vervangen door een houten exemplaar

Aangezien de schoorsteen van het oorspronkelijke stookhok was ingestort, heb ik geen kans voorbij laten gaan om bij andere boerderijen de situatie te onderzoeken: 'Wat een mooi stookhok heeft u daar; ik durf het bijna niet te vragen, maar mag ik...?' Echter, geen rookkanaal blijkt hetzelfde. Uiteindelijk heb ik dus maar iets gemaakt waarvan ik denk dat het wel werkt. Volgende week, als wij logees krijgen, zullen we dat zeker weten. Dan volgt de ultieme test met het bakken van pannenkoeken op een antieke plattebuis-kachel – een exemplaar dat ik ooit van een aardige, deftige dame uit Scheveningen heb gekocht. Ze gaf me er ook nog een antiek tegeltje bij met – heel profetisch – een boerderij erop.

MAKELAAR

Geen bakhuis zonder makelaar. Dat heeft geen nut, is puur traditie, maar staat wel sjiek. Voordat leden van de NVM nu boze brieven naar Monumentaal gaan sturen: het gaat hier niet om het beroep, maar om de opmerkelijk versierde plank die de gevel van menig boerenbouwwerk afsluit – vaak tot het kippenhok aan toe. Je komt deze gevelversieringen ook elders in het land tegen, in Twente bijvoorbeeld heten ze 'stiepeltekens'. De planken zijn versierd met heidense of vroegchristelijke symbolen: levensbomen, maalkruisen, donderbezems, toverknopen. Ze moesten voorspoed brengen en onheil afweren. Gestileerde ruiters en paarden zie je soms

Met decoupeerzagen kan de schrijver nooit zo goed overweg. De schrobzaag voldoet ook prima!

Dit geeft vast een idee van het nog te maken vloertje van estrikken

Eerst werken, dan eten... De oude aardappelrassen blijken uitstekend te smaken en de oogst is uitstekend.

ook, het zijn zinnebeelden van Wodan en zijn ros Sleipnir. En dan zijn er nog de oeroude (vruchtbaarheids)symbolen uit het kaarten-
spel: harten, ruiten, schoppen en klaverbladen. Heilige zwanen
sieren de makelaars van de beroemde Friese oelebretten. Die
waren overigens niet zozeer bedoeld als 'uilengaten' – al maken
die vogels er wel gebruik van – maar om de rook van het open vuur
en de wasem van het vee af te voeren en in omgekeerde richting
de zegeningen der goden toe te laten. Bijvoorbeeld van de winter-
god Ull (of Jul), die in de barre, donkere maanden waakte over het
op stal staande vee. Voor het makelaartje aan ons stookhok heb
ik de symboliek simpel gehouden: twee verbonden hartjes, naar
origineel Drents voorbeeld.

KRAT BIER

Op foto's ziet het stookhok er al heel af uit. Maar er moet nog
zoveel gebeuren. Op dit moment ben ik de muurtjes aan het stuken.
Daarna volgt het vloertje van estrikken. Van de originele plavuizen
was het grootste deel kapotgevroren. Gelukkig kon ik ergens een
partijtje op de kop tikken in ruil voor een krat bier. Vervolgens
moet het houtwerk nog geschilderd worden, een loodslab om de
schoorsteen gelegd, glas in de raampjes gezet... En de tijd dringt;
eigenlijk zou ik nu voorrang moeten geven aan de zijgevel van de
boerderij die echt gevaarlijk begint te hellen doordat losliggende
stenen domweg uit het muurwerk glijden. Je ziet de scheuren met
de dag breder worden. Maar met al die nattigheid is werken onder
de drup van het dak gewoonweg niet te doen.

STRATENMAKEN

Tijdens regenbuien is er gelukkig altijd genoeg binnenshuis te
doen. Zoals een gevaarlijk loshangende spoor in de nok van het
dak vastzetten. Toen die ladder daar toch stond, heb ik meteen
een nog niet eerder onder handen genomen deel van de kap van
stof en spinnenwebben ontdaan. Wat er allemaal op je hoofd valt,
je wilt het niet weten! Ook heb ik de bestrating van de pompstraat
eindelijk helemaal af kunnen maken. Bijna een jaar lang heb ik
dat klusje voor me uitgeschoven. Totdat Agnes het helemaal zat
was om iedere keer door een stuk zand te moeten banjeren: 'Nu
maak je het af, anders doe ik het zelf!' Geen uitstel meer dus. Ja,
urenlang op m'n knieën zitten hakkelen is gewoon niet mijn ding.
Respect voor stratenmakers die dit werk elke dag doen! Ook de
pomp komt terug in dit voormalige wasgedeelte van de boerderij.
De aansluiting zit er nog en ik ben reuze benieuwd of er water
naar boven zal komen. Agnes heeft ondertussen het nodige schil-
derwerk voor haar rekening genomen, twee verrotte mestdeuren
gerenoveerd en een tamelijk duf Gamma-tuinbankje omgetoverd
tot vrolijk boerenzitje voor bij het nieuwe bakhuis.

*Recente vondst: dergelijke tegeltableaus zijn in gave staat onbetaalbaar. Dit exemplaar is ietwat
gehavend, maar wat geeft dat? Het staat vast mooi in de toekomstige schouw.*

AARDAPPELETERS

Tot slot wil ik 2009 uitroepen tot Jaar van de Moestuin. Wie eerdere
afleveringen gelezen heeft, weet dat we het dit jaar nogal ambitieus
hebben aangepakt met allerlei oude groenterassen en zo. Dat
heeft ons geen windeieren gelegd. Het warme voorjaar heeft de
gewassen zo'n voorsprong gegeven dat zelfs deze belabberde
zomer geen kwaad meer kan doen. Een megaoogst aan bessen,
frambozen, bonen, allerlei knollen en bladgroenten en bovenal van
aardappelen. Extra leuk, omdat we een aantal zeer oude rassen
gepoot hadden. De smaak is subliem. Geloof mij maar dat die
Aardappeleters van Vincent van Gogh heel wat smakelijker zaten
te eten dan wij geneigd zijn te denken! En ik durf te wedden dat die
piepers zo regelrecht uit het stookhok kwamen... |